

Brusel 17. listopadu 2023
(OR. en)

15509/23

LIMITE

EJUSTICE 56
JAI 1487
JURINFO 12

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Evropská strategie v oblasti e-justice na období 2024–2028 – schválení

1. Provádění strategie a akčního plánu v oblasti e-justice na období 2019–2023 se chýlí ke konci a delegace se shodly na tom, že pro pokrok v oblasti e-justice by bylo užitečné přijmout příslušnou strategii i pro nadcházející roky.

2. V období let 2019–2023 vynaložily Rada Evropské unie, Evropská komise a Evropský parlament značné úsilí na urychlení digitalizace a na podporu využívání digitálních služeb v oblasti e-justice. Důraz byl kladen zejména na legislativní činnost – bylo dokončeno několik legislativních iniciativ, mimo jiné nařízení¹ o počítačovém systému pro přeshraniční elektronickou výměnu údajů v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech (systém e-CODEX), které poskytlo vhodný rámec pro výměnu justičních informací prostřednictvím zabezpečených služeb; nařízení o doručování písemností² a nařízení o dokazování³, kterými se zavádí používání decentralizovaného informačního systému s interoperabilními přístupovými body pro příslušnou komunikaci založenými na systému e-CODEX; nařízení o elektronických důkazech⁴; a zejména nařízení a směrnice o digitalizaci přeshraniční justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti („balíček týkající se digitalizace“)⁵.
3. Výše uvedené legislativní iniciativy, jakož i další legislativní akty, jež podporují digitalizaci justice, jsou doprovázeny řadou nelegislativních iniciativ.
4. Delegation byly toho názoru, že strategie v oblasti e-justice by přispěla k provádění výše uvedených legislativních i nelegislativních iniciativ a umožnila by pokrok v nových nebo doplňkových oblastech.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/850 ze dne 30. května 2022 o počítačovém systému pro přeshraniční elektronickou výměnu údajů v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech (systém e-CODEX) a o změně nařízení (EU) 2018/1726, Úř. věst. L 150, 1.6.2022, s. 1.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1784 ze dne 25. listopadu 2020 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) (přepracované znění), Úř. věst. L 405, 2.12.2020, s. 40.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1783 ze dne 25. listopadu 2020 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských a obchodních věcech (dokazování) (přepracované znění), Úř. věst. L 405, 2.12.2020, s. 1.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1543 ze dne 12. července 2023 o evropském vydávacím příkazu a evropském uchovávacím příkazu pro elektronické důkazy v trestním řízení a pro výkon trestu odnětí v návaznosti na trestní řízení, Úř. věst. L 191, 28.7.2023, s. 118.

⁵ Mají být přijaty na příštím zasedání Rady pro SVV konajícím se dne 4. prosince 2023, dokumenty PE-CONS 50/23 a PE-CONS 51/23.

5. V návaznosti na pracovní seminář uspořádaný českým předsednictvím zahájilo švédské předsednictví v rámci Pracovní skupiny pro e-justici jednání o přístupu k nové strategii v oblasti e-justice. Uvedená jednání pokračovala za španělského předsednictví, které převzalo samotný proces redakce návrhu a jeho výsledek předložilo delegacím v rámci Pracovní skupiny pro e-justici.
6. Nová strategie stanoví zásady a cíle pro vývoj v oblasti e-justice v EU na příštích 5 let, jakož i opatření nezbytná k jejich dosažení, a současně stanoví, jak bude organizován další postup v budoucnu.
7. Návrh strategie byl na technické úrovni projednán na třech zasedáních Pracovní skupiny pro e-justici. Delegace se na znění strategie dohodly na posledním z uvedených zasedání a prostřednictvím neformálního písemného postupu, jenž probíhal v týdnu od 13. listopadu 2023.
8. S ohledem na výše uvedené skutečnosti se Výbor stálých zástupců vyzývá, aby:
- potvrdil svůj souhlas se zněním a
 - doporučil Radě, aby evropskou strategii v oblasti e-justice na období 2024–2028 ve znění uvedeném v příloze níže schválila.
-

Evropská strategie v oblasti e-justice na období 2024–2028

I. ÚVOD

1. Hlava V Smlouvy o fungování Evropské unie (články 67–89) stanoví vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, v němž má zvláštní význam uplatňování Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
2. V rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva je přístup ke spravedlnosti považován za základní právo Evropské unie, jež je zakotveno v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a rovněž v článku 47 Listiny, jež zaručuje právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces.
3. Míra využívání technologických prostředků a nástrojů se v naší společnosti v posledních letech zvýšila a zvláště pandemie covidu-19 tento proces ještě urychlila, přičemž výsledkem jsou stále vyšší nároky kladené na digitální služby.
4. Justiční systém jakožto poskytovatel základních veřejných služeb digitalizaci a výzvy s ní spojené přijal za své. Cílem digitalizace justičního systému je usnadnit a zlepšit přístup ke spravedlnosti, zefektivnit justiční systém a zároveň usnadnit práci všem justičním pracovníkům¹, přiblížit justiční systém občanům, a nabídnout tak lepší justiční služby všem.

¹ Za justiční pracovníky se považují všechny profese působící v oblasti justice včetně právníků.

A. Souvislosti

5. Strategie a akční plán v oblasti e-justice na období 2019–2023 obsahovaly tři strategické cíle, které zůstávají v platnosti i dnes, konkrétně: přístup k informacím z oblasti justice; elektronická komunikace mezi justičními orgány, občany a justičními pracovníky a interoperabilita mezi justičními aplikacemi a oblastmi.
6. Ve sdělení Evropské komise o digitalizaci soudnictví v Evropské unii² je zdůrazněno, že přístup ke spravedlnosti a usnadňování spolupráce mezi členskými státy je jedním z hlavních cílů prostoru svobody, bezpečnosti a práva v EU.
7. V zájmu dosažení uvedených cílů vynaložily Rada Evropské unie, Evropská komise a Evropský parlament značné úsilí na urychlení digitalizace a na podporu využívání digitálních služeb v oblasti e-justice.
8. V návaznosti na sdělení se činnost Evropské unie v oblasti e-justice zaměřila zejména na činnost legislativní.
9. Přijetí nařízení o počítačovém systému pro přeshraniční elektronickou výměnu údajů v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech (systém e-CODEX)³ poskytlo vhodný rámec pro výměnu justičních informací prostřednictvím zabezpečených služeb.

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů nazvané „Digitalizace soudnictví v Evropské unii – Soubor příležitostí“ (dokument COM/2020/710 final).

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/850 ze dne 30. května 2022 o počítačovém systému pro přeshraniční elektronickou výměnu údajů v oblasti justiční spolupráce v občanských a trestních věcech (systém e-CODEX) a o změně nařízení (EU) 2018/1726, Úř. věst. L 150, 1.6.2022, s. 1.

10. Nařízení o doručování písemností⁴ a nařízení o dokazování⁵ stanoví právní rámec pro digitalizaci těchto dvou nástrojů justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech, podle nichž bude od května 2025 povinné používat pro příslušnou komunikaci decentralizovaný informační systém s interoperabilními přístupovými body založenými na systému e-CODEX. Dalším nástroje spolupráce, jenž slouží k digitalizaci komunikace v trestních věcech, je nařízení o elektronických důkazech⁶.
11. Nařízení a směrnice o digitalizaci přeshraniční justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti (dále jen „balíček týkající se digitalizace“)⁷ jsou klíčovými pilíři, o něž se bude e-justice v nadcházejících letech opírat. Provádění uvedených právních aktů bude v období uplatňování této strategie nejvyšší prioritou. Prováděcí akty pro 24 právních nástrojů, na něž se balíček týkající se digitalizace vztahuje, budou muset být projednány v příslušných výborech se zástupci členských států. Decentralizovaný informační systém bude muset být zřízen prostřednictvím vnitrostátních přístupových bodů, jež propojí případy z referenčního prováděcího softwaru nebo vnitrostátní řešení. Současně s tím je třeba zásady elektronické komunikace, jakož i evropský elektronický přístupový bod, jež jsou stanoveny v balíčku týkajícím se digitalizace, považovat za základ veškerých nových legislativních iniciativ v oblasti evropské e-justice.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1784 ze dne 25. listopadu 2020 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) (přepřacované znění), Úř. věst. L 405, 2.12.2020, s. 40.

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1783 ze dne 25. listopadu 2020 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských a obchodních věcech (dokazování) (přepřacované znění), Úř. věst. L 405, 2.12.2020, s. 1.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1543 ze dne 12. července 2023 o evropském vydávacím příkazu a evropském uchovávacím příkazu pro elektronické důkazy v trestním řízení a pro výkon trestu odnětí v návaznosti na trestní řízení, Úř. věst. L 191, 28.7.2023, s. 118.

⁷ Dokumenty PE-CONS 50/23 a PE-CONS 51/23

12. Díky balíčku týkajícímu se digitalizace budou moci fyzické nebo právnické osoby a jejich právní zástupci komunikovat elektronicky prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa. Orgány si budou moci prostřednictvím bezpečných a spolehlivých digitálních kanálů vyměňovat údaje o občanských, obchodních a trestních věcech s přeshraničním dopadem.
13. Výše uvedené legislativní iniciativy, jakož i další legislativní akty, jež podporují digitalizaci justice, jsou doprovázeny řadou relevantních nelegislativních iniciativ, včetně konsolidace využívání a vývoje systému e-CODEX, které má po přijetí prohlášení Evropské komise o úspěšném dokončení předání/převzetí v roce 2024 řídit a udržovat agentura eu-LISA.
14. Stejně důležitou úlohu budou mít i členské státy, neboť připojení k systému e-CODEX zůstává v jejich pravomoci. Propojení dalších vnitrostátních systémů prostřednictvím systému e-CODEX je dokladem toho, že příslušné orgány, právníci a fyzické nebo právnické osoby mohou rychle, bezpečně a spolehlivě interagovat. Prostřednictvím systému e-CODEX se digitální systém výměny elektronických důkazů (eEDES) postupně stává referenčním prováděcím softwarem a výměna nástrojů, jako jsou evropské vyšetřovací příkazy, mezi různými členskými státy je již dnes běžnou praxí.
15. Vše výše uvedené svědčí o tom, že oblast e-justice se dočkala významného impulsu a postupně se v ní přechází od přístupu založeného na dobrovolné účasti na iniciativách v oblasti digitalizace k přístupu povinnému, jenž se opírá o legislativní akty a poskytuje větší právní jistotu. Zřejmý je rovněž pokrok dosažený při posilování digitalizace justice v Evropské unii.

16. Evropská unie v souvislosti s dalším rozvojem digitalizace justice bezpochyby stále čelí výzvám. Tyto výzvy jsou však rovněž významnou příležitostí a členské státy by měly být vybízeny k tomu, aby své justiční systémy modernizovaly. Pro toto úsilí má zásadní význam pevný právní rámec a zvyšující se úroveň pokročilosti některých klíčových elektronických systémů.

B. Oblast působnosti

17. Strategie se vztahuje na všechny členské státy Evropské unie a měla by sloužit jako inspirace pro všechny aktéry Evropské unie zapojené do procesu digitální transformace v oblasti justice.
18. Bude uplatňována v období od roku 2024 do roku 2028. Vzhledem k rychlosti technologického vývoje by byl užitečný přezkum, na jehož základě by bylo možné strategické cíle a související opatření upravit. V druhé polovině roku 2026 by proto mělo být provedeno hodnocení a případná revize, tak aby se v případě potřeby zajistilo přizpůsobení vyvíjejícím se výzvám a schopnostem.

C. Účel strategie

19. Tato strategie by měla být vodítkem pro probíhající digitální transformaci v oblasti justice v celé Evropské unii.
20. Jejím cílem je zejména určit strategické a operační cíle a zásady, které by měly být dodržovány při provádění procesu digitální transformace, zavést organizační a metodická opatření, určit klíčové faktory umožňující usnadnit a podpořit digitalizaci, jakož i prosazovat mechanismy usnadňující koordinaci a sledování pokroku v iniciativách v oblasti e-justice.

21. Měla by být zvažena konkrétní opatření týkající se otázek, jež v souvislosti s digitální transformací vyvstávají (videokonference, digitalizace spisů atd.), přičemž by měla být umožněna flexibilita pro začlenění nových opatření v reakci na výzvy a příležitosti, jež přinášejí nově vznikající technologie, jako je umělá inteligence (AI).
22. Uvedené cíle by měly být sledovány souběžně v občanském a trestním soudnictví, přičemž je třeba brát v úvahu specifické důsledky pro digitální transformaci v těchto dvou oblastech justice.
23. Cíle a s nimi spojená patření by měly být doprovázeny navazujícím procesem hodnocení jejich provádění a účinnosti. Bylo by proto užitečné vytvořit kolaborativní monitorovací mechanismus pro analýzu a hodnocení pokroku. Tato spolupráce by měla umožnit sledování pokroku prostřednictvím shromažďování informací o příslušných projektech a iniciativách, které jsou financovány z finančních programů Evropské unie, nebo z vnitrostátních zdrojů, jakož i usnadněním výměny informací mezi členskými státy.
24. Digitalizace justice sice nabízí konkrétní a trvalé přínosy, neboť snižuje náklady související s přístupem ke spravedlnosti a s fungováním soudních systémů, avšak investice do jednotlivých opatření mohou vyžadovat vynaložení finančních prostředků. Členské státy by měly mít možnost žádat o financování opatření souvisejících s digitalizací justice prostřednictvím různých finančních nástrojů, které jsou součástí víceletého finančního rámce. V této souvislosti je třeba přístup k financování na úrovni Evropské unie usnadnit.

II. ZÁSADY

A. Hmotněprávní zásady

a. Dodržování základních práv a zásad

25. Podpora digitalizace vyžaduje silný důraz na účinnost ochrany zaručené stávajícími základními právy. Iniciativy v oblasti digitální transformace justice musí respektovat nezávislost justice a být v souladu se zásadami právního státu, který je jednou ze základních hodnot, na nichž je podle článku 2 Smlouvy o Evropské unii založena Evropská unie a které jsou společné všem členským státům. Tyto iniciativy by měly by měly být podrobeny pečlivému posouzení toho, do jaké míry chrání práva všech. Odpovídající opatření by měla být přijata zejména v kontextu trestního soudnictví, neboť používání technologií dálkové komunikace v této oblasti by mohlo znamenat vážné riziko pro základní práva podezřelých a obviněných osob, zejména právo na spravedlivý proces, právo být přítomen při trestním řízení před soudem a právo na obhajobu. Nově vznikající inovativní technologie mohou rovněž přinést zcela nové výzvy a rizika, například narušení kybernetické bezpečnosti, prohloubení digitální propasti nebo nevědomou diskriminaci v důsledku předpojatých algoritmů nebo datových souborů.

b. Přístup ke spravedlnosti

26. Přístup ke spravedlnosti je dalším základním právem a jedním z ústředních prvků právního státu. Digitální transformace v posledních desetiletích zásadním způsobem změnila životy lidí a bude tak činit i nadále. Soudní systémy se s těmito vyvíjejícími se požadavky snaží vypořádat a dávají občanům k dispozici vhodné technologické možnosti. Další digitalizace soudních systémů členských států, jakož i využívání umělé inteligence v justičních systémech mají obrovský potenciál i nadále usnadňovat a zlepšovat přístup ke spravedlnosti pro všechny v celé Evropské unii. Jedná se o například o případy, kdy může být umělá inteligence použita pro účely vykazující nízké riziko a může být velmi užitečná jak pro občany, tak pro justiční orgány.

c. Občané jako ústřední prvek

27. V souladu s prohlášením o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu⁸ by se veškeré úsilí v oblasti digitalizace justice mělo soustřeďovat na potřeby občanů. Středobodem digitální transformace v Evropské unii jsou občané.

28. Služby zaměřené na občany jsou přístupné všem, jsou přizpůsobeny jejich potřebám a splňují vysoké standardy kvality. Potřeby všech občanů, včetně těch, kteří digitální dovednosti nebo nástroje nemají, by měly být uspokojeny stejně, tak aby se mohli účinně účastnit soudních řízení a zapojit se do nich. Pro posílení důvěry mezi občany a veřejnými institucemi bude proto zásadní přesunout pozornost na to, jak justiční systémy vnímají občané, a zvýšit jejich dostupnost, účinnost a transparentnost.

⁸ Dokument COM(2022) 28 final.

d. Překlenutí digitální propasti

29. Pro podporu spravedlivého a vyváženého justičního prostředí v celé Evropě je nezbytné zmenšit digitální propast, která vytváří nerovnost v přístupu ke spravedlnosti. Z hlediska občanů se nejedná pouze o potenciální příčinu vyloučení, ale také o překážku bránící výkonu jejich práv. Tato zásada obnáší rovněž nezbytnou práci na sladění úrovně digitalizace justice ve všech členských státech EU. Sdílením osvědčených postupů a společným úsilím můžeme pokročit v digitální transformaci justice a zároveň zachovat přístup zaměřený na občany a zajistit, aby byla chráněna a dodržována práva všech.

e. Posilování digitálních kompetencí uživatelů

30. V současnosti postrádá základní digitální kompetence a zdroje 46 % evropských občanů⁹. Aby mohli plně využívat svých práv a příležitostí, měly by jim být poskytnuty digitální kompetence potřebné pro přístup k digitálním službám. Součástí digitální transformace justice proto musí být posilování digitálních kompetencí uživatelů a budování jejich kapacit. Zvláštní pozornost by měla být věnována odborné přípravě justičních pracovníků. Podpora využívání digitálních nástrojů a zdrojů mezi justičními pracovníky posílí jejich schopnost efektivně se zorientovat jak ve vnitrostátních, tak v evropských právních rámcích, čímž se zajistí soudržnost.

f. Udržitelnost

31. Každá služba v oblasti e-justice by měla být prováděna a provozována udržitelným způsobem, což znamená, že její hospodářský, environmentální a sociální dopad lze předvídat a dlouhodobě udržet.

⁹[https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en)

B. Operační zásady

a. Zásada „pouze jednou“

32. Při poskytování justičních služeb by měla být kladen zvláštní důraz na zásadu „pouze jednou“, aby se zabránilo zbytečným postupům a vytváření zbytečné zátěže pro občany a aby se v rámci možností usilovalo o opakované použití stále platných informací zadaných do systému. Při uplatňování zásady „pouze jednou“ je respektováno právo na ochranu údajů a právo být zapomenut.

b. Digitalizace jako standard

33. Přijetí přístupu „digitalizace jako standard“ zefektivní procesy, sníží administrativní zátěž a zvýší celkovou účinnost soudních a jiných řízení. Digitalizace právních služeb připraví půdu pro přístupnější a uživatelsky vstřícnější justiční systém, z něhož budou mít prospěch jak právníci, tak široká veřejnost. Tento nový justiční systém by měl být koncipován jako digitální služba, ačkoliv je třeba zachovat rovněž nedigitální alternativy, aby i ti, kdo se technologického vývoje plně neúčastní, získali účinnou právní ochranu a přístup ke spravedlnosti.

c. Interoperabilita a kybernetická bezpečnost

34. Ve světě, který se vyznačuje nepřetržitým volným tokem informací, má zajištění interoperability mezi justičními systémy zásadní význam¹⁰. Zařazení interoperability mezi priority umožní hladce fungující komunikaci a výměnu údajů mezi různými systémy a současně posílí koordinaci a spolupráci mezi různými právními subjekty a institucemi, čímž se odstraní překážky mezi různými vnitrostátními právními systémy.

¹⁰ V tomto ohledu viz rámec interoperability, jenž je součástí Nástroje pro propojení Evropy, a zásady Evropského rámce interoperability evropských veřejných služeb.

35. Interoperabilita kromě toho zmírňuje kybernetická bezpečnostní rizika a efekt uzamčení, které lze řešit koordinovaným přístupem členských států. Využívání digitálních technologií v justiční oblasti je velmi citlivou záležitostí, a proto je třeba dodržovat nejaktuálnější normy týkající se bezpečnosti informací a kybernetické bezpečnosti¹¹ a dále je třeba plně dodržovat právní předpisy v oblasti ochrany soukromí a údajů.

d. Dynamická justice

36. Justice musí být flexibilní a přizpůsobovat se neustále se měnícím potřebám společnosti. Zohledníme-li individuální situaci každého jednotlivce či instituce, včetně jejich schopností a dovedností, a budeme-li účinně řídit změny, můžeme vybudovat odolnější a reaktivnější justiční systém, který se přizpůsobuje potřebám a očekáváním uživatelů.
37. V tomto procesu mohou hrát významnou úlohu digitální technologie a data. Nedílnou součástí justičních služeb je stále častěji digitalizace, analýza údajů a umělá inteligence, přičemž cílem je zvýšit účinnost a účelnost. Mimořádnou výzvou z hlediska výkonnosti justičních služeb byla pandemie covidu-19, která urychlila jejich digitální transformaci a zároveň upozornila na otázky, které tato změna nutně přináší.

e. Justice založená na datech

38. Význam rozhodnutí založených na datech nelze zpochybnit. Iniciativy by proto měly mimo jiné zahrnovat shromažďování dat a jejich analýzu, neboť právě data mají zásadní význam pro správné nasměrování příslušných postupů, a současně je nezbytné řešit i možná související rizika, jako jsou data nebo technologická zkreslení.

¹¹ V této souvislosti viz rovněž směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (směrnice NIS 2).

39. Cílem by mělo být rovněž zvýšení úrovně transparentnosti justičních systémů v zájmu zvýšení důvěry občanů v justici. Podpora přístupu k otevřeným datům z oblasti justice může sloužit jako prostředek k posílení kompetencí občanů a podniků, a tím mimo jiné rozšířit možnosti autonomního řešení sporů. Přístup k datům z justiční oblasti může rovněž přispět k přijímání cílenějších opatření, jejichž základem jsou zjištěné potřeby či výzvy, a může rovněž pomoci přijatá opatření vysvětlit. Zpřístupňování uvedených dat je důležité i proto, aby mohly vznikat nové iniciativy a podpořila se jejich vzájemná synergie.

40. V každém případě musí být zajištěna odpovídající ochrana údajů a kybernetická bezpečnost.

f. Otevřené zdroje

41. V Evropské unii a členských státech je ve stále větší míře uznáván význam vytváření a využívání softwaru s otevřenou licencí v souvislosti s vhodným rámcem pro ochranu údajů. Přínosy otevřeného zdroje, jako jsou nižší celkové náklady na vlastnictví, stimulace inovací a vyšší transparentnost a interoperabilita, jsou pro justiční odvětví velmi důležité. Využívání otevřených licencí může navíc přispět ke kontrole donucovacích a justičních orgánů a k budování důvěry v tyto orgány.

III. STRATEGICKÉ A OPERAČNÍ CÍLE

42. Obecným cílem e-justice musí být vždy zlepšení poskytování justičních služeb veřejnosti s cílem usnadňovat právo na účinnou soudní ochranu. S ohledem na výše uvedené by se měly sledovat následující strategické cíle:

- a) zlepšení přístupu k digitální justici,
- b) posílení digitální justiční spolupráce,
- c) zefektivnění digitální justice,
- d) prosazování inovativní digitální justice.

43. Tyto strategické cíle lze rozčlenit na následující operační cíle:

A. Zlepšení přístupu k digitální justici

44. Digitální justice zaměřená na občany vyžaduje, aby byly zohledněny všechny subjekty a jejich potřeby a nikdo nebyl opomenut. Tento strategický cíl lze rozčlenit na několik operačních cílů.

i. Prosazování všeobecného přístupu k digitální justici

45. Přístup ke spravedlnosti je základním právem a jednou ze základních zásad právního státu. Klíčovým cílem by proto mělo být zajištění všeobecného přístupu ke spravedlnosti, včetně digitální justice, v Evropské unii.

46. Pro usnadnění přístupu pro všechny mají velký význam portál evropské e-justice¹² a všechny jeho doplňkové služby, včetně připravovaného evropského elektronického přístupového místa, neboť plní funkci jednotného kontaktního místa pro služby digitální justice.

ii. Prosazování služeb digitální justice s přidanou hodnotou

47. Justiční služby by měly být vždy koncipovány z pohledu jednotlivců a justičních pracovníků, aby byly funkční a poskytovaly uživatelům skutečnou přidanou hodnotu.

iii. Zlepšit a propagovat portál e-justice a portál EUR-Lex

48. Portál e-justice a portál EUR-Lex se osvědčily při usnadňování přístupu ke spravedlnosti a zlepšování efektivity justičních systémů. Poskytují přístup k různorodým informacím a jsou na nich umístěny různé online systémy. Jsou k dispozici ve všech úředních jazycích Evropské unie.

¹² <https://e-justice.europa.eu/home?init=true&action=home&plang=cs>

49. V minulosti se úsilí soustřeďovalo především na zvyšování množství informací dostupných na portálu e-justice. Nyní je třeba se zaměřit na zlepšení struktury portálu, aby byl obsah snadno přístupný pro všechny, a to za použití jednoduchého jazyka, kterému každý rozumí. Cílem je vytvořit přitažlivý a přístupný portál e-justice, v němž se lze snadno orientovat. Je důležité, aby členské státy a Evropská komise o portálu i nadále informovaly a propagovaly jej mezi jednotlivci, podniky a justičními pracovníky.

iv. Překlenutí digitální propasti v přístupu k digitální justici

50. Všeobecný přístup ke službám digitální justice vyžaduje odstranění všech stávajících překážek, které brání tomu, aby k těmto službám měli přístup všichni lidé za rovných podmínek.
51. Pro dosažení tohoto cíle je nanejvýš důležité zajistit dostupnost nástrojů digitální justice a nediskriminující přístup k digitální justici již od fáze koncepce.

v. Posílení kompetencí jednotlivců, podniků a justičních pracovníků

52. Činnosti v oblasti budování kapacit a odborné přípravy pomohou uživatelům využít příležitostí, které digitální transformace přináší, a poskytnou jim účinné a vysoce kvalitní veřejné služby v oblasti justice. Zvláštní pozornost by měla být věnována počátečnímu a dalšímu vzdělávání justičních pracovníků, které v souladu s evropskými strategiemi justičního vzdělávání podporuje rozvoj digitálních odborných dovedností.

B. Posílení digitální justiční spolupráce

53. Mnohé z hlavních cílů digitální justiční spolupráce byly stanoveny v právních nástrojích, zejména v balíčku týkajícím se digitalizace.
54. Významná část úsilí členských států bude v nadcházejících letech nutně věnována plnění ambiciózních cílů stanovených v tomto balíčku, ale v souvislosti s dalším zlepšováním digitální justiční spolupráce mohou vyvstat další výzvy.

i. Zlepšení přeshraniční interoperability

55. Legislativní akty týkající se digitalizace, jako je balíček týkající se digitalizace a nařízení o systému e-CODEX, připravují podmínky pro přeshraniční justiční interoperabilitu, jelikož se v nich navrhuje digitalizace více než 20 nástrojů justiční spolupráce. Jako referenční dokument pro veškeré další právní předpisy v oblasti e-justice v Evropské unii by měl sloužit balíček týkající se digitalizace.
56. Úspěšné iniciativy členských států, které si prostřednictvím systému e-CODEX s využitím svých vnitrostátních systémů nebo referenčního prováděcího softwaru poskytovaného Evropskou komisí vyměňují skutečné případy, jsou ukázkou pilířů, jež budou základem digitální transformace justiční komunikace. V této souvislosti je třeba zajistit interoperabilitu na datové a funkční úrovni mezi systémy členských států a také se systémy orgánů, institucí a jiných subjektů Evropské unie.
57. Jak již bylo uvedeno, jedním z prioritních úkolů, které je třeba řešit, bude provádění balíčku týkajícího se digitalizace. To bude vyžadovat přijetí prováděcích aktů pro 24 právních nástrojů v občanských, obchodních a trestních věcech a vývoj odpovídajících decentralizovaných informačních systémů sestávajících z referenčního provedení anebo vnitrostátních provedení. Tyto prováděcí akty budou přijaty ve čtyřech balíčcích od nyníška do konce období uplatňování této strategie v roce 2028 a odpovídající informační systémy budou spuštěny dva roky po přijetí příslušného balíčku. Dosažení tohoto cíle bude vyžadovat značné časové a finanční investice ze strany Evropské komise, členských států a agentury eu-LISA. Je zásadní, aby všichni aktéři vyvinuli maximální úsilí o splnění tohoto úkolu a aby mimo jiné jmenovali odborníky kompetentní k diskusi o digitalizaci příslušných právních nástrojů.
58. Standardizovaná digitalizace nástrojů justiční spolupráce rovněž připraví půdu pro budoucí interoperabilitu justice s dalšími oblastmi.

ii. Služby komunikace v reálném čase

59. V měnícím se digitálním světě hrají klíčovou úlohu při posilování digitální justiční spolupráce služby komunikace v reálném čase. Jednou z těchto služeb jsou videokonference, kde členské státy již dosahují pokroku na vnitrostátní úrovni nebo na úrovni Evropské unie.
60. Z důvodu řady výzev, které před námi stojí, jako je identifikace účastníků, a vzhledem k významu, který je přikládán videokonferencím v rámci balíčku týkajícího se digitalizace, je jisté, že tento cíl bude v nadcházejících letech i nadále důležitý. Dalším příkladem je digitální tlumočení v reálném čase využívající umělou inteligenci, které by při respektování základních práv vyslychané osoby mohlo justičním orgánům pomoci v rámci prezenčních výsledků i výsledků na dálku a zároveň zabránit vzniku nákladů, zpožděním a obtížím při identifikaci tlumočnicků.

C. Zefektivnění digitální justice

61. Efektivita má mnoho různých aspektů, avšak všechny vedou k lepší a udržitelnější Evropské unii.

i. Prosazování justice orientované na data

62. Vytváření justice orientované na data by mělo být považováno za průřezový cíl klíčového významu, a to z mnoha hledisek. Data představují velkou příležitost ke zlepšení efektivity a kvality justice:
- a) Z obecného hlediska podporuje otevření justičních dat při současném zohlednění pravidel pro ochranu údajů transparentnost, která je v Evropské unii základní hodnotou.
 - b) Z ekonomického hlediska umožňují otevřená data generovat nové obchodní modely, neboť na datech je založena většina našich klíčových digitálních nástrojů, jako je umělá inteligence.

- c) Vývoj systémů umělé inteligence do značné míry závisí na komplexní dostupnosti velkých, strukturovaných a strojově čitelných souborů dat. Při rozhodování o zveřejnění těchto dat je třeba věnovat pozornost co největšímu zmírnění nezamýšlené předpojatosti a minimalizaci rizika neúmyslné diskriminace.
- d) Z technologického hlediska usnadňuje zaměření justičních aplikací a služeb na data interoperabilitu.
- e) Z administrativního hlediska přispívá zaměření iniciativ na data k informovanému rozhodování a lepší volbě priorit.
- f) Ze sociálního hlediska pomáhá zaměření iniciativ na data zdůrazňovat přínosy digitální justice (např. snížení emisí uhlíku, omezení cestování atd.).

ii. Technologie pro efektivitu digitální justice

63. Existují technologie, které jednoznačně zvyšují efektivitu v oblasti justice. V rámci neúplného výčtu nástrojů pro úspěšné zvyšování efektivity je třeba zdůraznit technologie, jako je anonymizace soudních rozhodnutí, automatické přidělování případů, nástroje pro přepis pro zaznamenávání řízení a důkazů shromážděných soudem, robotická automatizace procesů a nástroje pro řešení sporů online.
64. Tyto technologie a mnoho dalších přispívají ke zlepšení stávajících procesů a ke zvyšování efektivity justice a zaměstnanci soudů díky nim mají více času na řešení úkolů s vyšší přidanou hodnotou.

iii. Prosazování digitalizace některých činností vykonávaných v oblasti justice osobně

65. Svět se rychle vyvíjí směrem k plné digitalizaci a oblast justice se musí této skutečnosti přizpůsobit. V tomto ohledu může být nutné přehodnotit osobní asistenci občanům, povinná prezenční správní řízení nebo plně prezenční soudní řízení, přičemž výčet těchto příkladů není zdaleka vyčerpávající.

66. To neznamená, že by se mělo upustit od kanálů, které zahrnují osobní kontakt. Osobní kontakt má v některých případech zásadní význam a dodává justici lidskou tvář. Digitální kanály by se však měly využívat ve větší míře.

D. Prosazování inovativní digitální justice

67. Nové technologie nesmí narušovat práva jednotlivců a musí být používány při plném respektování práva na spravedlivý proces a práva na obhajobu zakotvených v člancích 47 a 48 Listiny, jakož i v článku 6 Evropské úmluvy o lidských právech.

68. V tomto smyslu se Evropská unie ujala vedoucí úlohy při sladování průlomových technologií se základními právy a svobodami a při zajišťování ochrany před možnými riziky.

i. Pákový efekt inovativních technologií

69. Základním cílem je mimo jiné využívání inovativních technologií jako příležitosti k přiblížení justice občanům, zlepšení fungování soudů a pomoci soudcům v jejich každodenní práci. To by mělo být prováděno odpovědným způsobem, který respektuje pravidla a hodnoty Evropské unie.

ii. Prosazování výměny zkušeností s inovacemi

70. Pojem inovace nezahrnuje pouze průlomové a nově vznikající technologie. Inovací může být i to, že se věci dělají jinak, zejména pokud to vede ke zlepšením v oblasti justice.
71. Podpora výměny zkušeností s inovacemi mezi členskými státy proto může být vzájemně prospěšná jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni. Velmi úspěšné byly například konference pořádané rotujícími předsednictvími Rady, jakož i webináře organizované Evropskou komisí o různých způsobech využití umělé inteligence v oblasti justice nebo setkání na jiných fórech za účasti odborníků.

72. To vše by mělo vyústit ve hmatatelný přínos pro všechny (profesionály v oblasti justice, podniky, občany, členské státy a Evropskou unii), urychlit digitální transformaci, zvýšit efektivitu, vést ke shromažďování cenných zkušeností, zlepšit přístup k justičním informacím, usnadnit vyřizování přeshraničních soudních případů a harmonizovat koncepce a postupy v justici v celé Evropské unii.
73. Přípravný orgán Rady Evropské unie zabývající se e-justicí se stal fórem pro diskusi o důležitých otázkách týkajících se právních a věcných problémů. Exponenciální pokrok na trhu s právními technologiemi má potenciál změnit způsob fungování společnosti a konkrétně justičního systému. Základní otázky týkající se zavádění a používání průlomových technologií by měla řešit příslušná pracovní skupina.

IV. AKČNÍ PLÁN

A. Účel

74. Cílem tohoto akčního plánu je určit opatření nezbytná k dosažení cílů uvedených ve strategii. Za tímto účelem akční plán umožňuje dynamické začlenění opatření tak, aby byla v souladu s probíhajícími činnostmi i činnostmi plánovanými na nadcházející roky nebo dosud neznámými. Kromě toho zavádí mechanismus umožňující pravidelné aktualizace prováděných iniciativ za účelem splnění cílů stanovených v oddíle 3 této strategie.
75. Akční plán určuje probíhající a očekávaná opatření a oblasti činnosti. Všechny opatření, projekty a iniciativy, ať již jsou zahrnuty do akčního plánu nebo je jejich zahrnutí plánováno, by měly být zaměřeny na dosažení těchto cílů při současném dodržování zásad stanovených v oddíle 2 této strategie.

76. Projekty a iniciativy v oblasti e-justice jsou založeny na zásadě dobrovolnosti s výjimkou případů, kdy určitý konkrétní právní nástroj ukládá povinnosti. Jak povinná (ta, která vycházejí z právních aktů), tak nepovinná opatření jsou spojena s jednou nebo více oblastmi činnosti.
77. Akční plán má zaručit pokračování úsilí zahájeného v rámci předchozího akčního plánu (akční plán na období 2019–2023) a zároveň zaujmout flexibilnější přístup. Místo výčtu konkrétních projektů a iniciativ se zaměřuje na určení opatření, do nichž lze zahrnout různé projekty a iniciativy.
78. Cílem tohoto přístupu je lépe strukturovat práci, pokud jde o součinnost, koordinaci, monitorování a podávání zpráv, s cílem usnadnit celkové řízení a zachovat flexibilitu.

B. Určení oblastí činnosti a opatření

79. V oblasti e-justice byly určeny tyto klíčové oblasti činnosti:
- 1) systém e-CODEX: pokračující vývoj decentralizovaného informačního systému, včetně profilů a funkcí pro interoperabilitu a bezpečnost,
 - 2) portál e-justice: informační služby a propojení s externími zdroji,
 - 3) elektronická přístupová místa: procedurální portály a související služby uživatelského rozhraní,
 - 4) aplikace pro komunikaci v reálném čase: videokonference, strojový přepis a překlad, tlumočení a další služby pro aplikace pro komunikaci v reálném čase,
 - 5) data: právo a judikatura, právní a justiční data,
 - 6) umělá inteligence a další inovativní služby informačních technologií v oblasti justice,
 - 7) další oblasti činnosti.

80. V těchto oblastech činnosti jsou tematicky seskupena potřebná opatření s cílem splnit cíle strategie.
81. Obecným základním kritériem pro určení nového opatření je jeho soulad s některým strategickým a operačním cílem. Opatření by měla směřovat k dosažení těchto cílů.
82. Aniž je dotčeno budoucí zahrnutí nových opatření, následující tabulka obsahuje komplexní seznam určených opatření kategorizovaných podle oblastí činnosti, jež v současnosti již existují nebo se v krátkodobém horizontu očekává jejich zavedení. Vzhledem k tomu, že významná část budoucího úsilí členských států a orgánů a institucí Evropské unie v nadcházejících letech vyplývá z právních aktů, některá opatření z nich přímo vycházejí.
83. Aniž jsou dotčeni aktéři uvedení v pátém sloupci, je třeba vzít v úvahu, že v souladu se svým mandátem by příslušná pracovní skupina měla navázat na různé iniciativy Evropské unie v oblasti digitalizace justice.

Strategické cíle	Operační cíle	Hlavní oblast činnosti	Opatření	Zúčastnění aktéři
A. Zlepšení přístupu k digitální justici	A.i. Prosazování všeobecného přístupu k digitální justici	2, 3	koncepce, realizace a provoz evropského elektronického přístupového místa a vnitrostátních elektronických přístupových míst	Komise ¹³ / členské státy ¹⁴
	A.ii. Prosazování služeb digitální justice s přidanou hodnotou	všechny	posouzení přínosů pro koncové uživatele shromažďování zpětné vazby od uživatelů	Komise / členské státy
	A.iii. Zlepšení a propagace portálu e-justice a EUR-Lexu	2, 5	zlepšení obsahu, přístupnosti a operability portálu e-justice	Komise / členské státy
		2, 5	zlepšení obsahu, přístupnosti a operability EUR-Lexu	Úřad pro publikace Evropské unie

¹³ Evropská komise

¹⁴ členské státy EU

	A.iv. Překlenutí digitální propasti v přístupu k digitální justici	7	zlepšení přístupnosti vnitrostátních portálů a dalších služeb e-justice	Komise / členské státy
		2, 3, 4, 6	podpora uživatelů prostřednictvím konverzačních asistentů (chatbotů, včetně chatbotů využívajících umělou inteligenci) s cílem usnadňovat občanům přístup k justičním informacím	Komise / členské státy
		všechny	podpora přístupu uživatelů k materiálům informačních technologií	členské státy
		7	zajištění rovného přístupu ke službám digitální justice v celé EU	Komise / členské státy
	A.v. Posílení kompetencí jednotlivců, podniků a justičních pracovníků	7	odborná příprava justičních pracovníků	Komise / členské státy
		7	činnosti zaměřené na zlepšení dovedností uživatelů s cílem zlepšit přístup k justici digitálními kanály	Komise / členské státy

B. Posílení digitální justiční spolupráce	B.i. Zlepšení přeshraniční interoperability	1	koncepce a testování nových případů použití usnadňujících interoperabilitu	členské státy
		1, 3, 4	provádění platných právních předpisů týkajících se přeshraniční justiční spolupráce (například nařízení o digitalizaci a jeho prováděcích aktů a dalších stávajících nebo připravovaných právních předpisů EU)	členské státy
		1, 3	zavedení přístupových bodů systému e-CODEX	členské státy
		5	propojení rejstříků	Komise / členské státy
		1, 2, 5	prosazování používání identifikátoru evropské judikatury (ECLI ¹⁵)	Komise / členské státy
	B.ii. Služby komunikace v reálném čase		prosazování digitálních soudních síní	členské státy
		4	zlepšení interoperability videokonferencí (např. společnými požadavky, standardy nebo nástroji pro vedení jednání na dálku)	Komise / členské státy

¹⁵ S odkazem na závěry Rady o identifikátoru evropské judikatury (ECLI) a minimálním souboru jednotných metadat o judikatuře (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52019XG1024%2801%29>).

C. Zefektivnění digitální justice	C.i. Prosazování justice orientované na data	5	zlepšení shromažďování a využívání právních a justičních dat	členské státy / Úřad pro publikace
		5	poskytování otevřených dat a zajištění transparentnosti	členské státy / Úřad pro publikace
	C.ii. Technologie pro efektivitu digitální justice	2, 3	zavedení a prosazování používání elektronických podpisů a pečeti provádění zjišťování a ověřování totožnosti uživatelů správa souhlasu uživatelů	Komise / členské státy Komise / členské státy Komise / členské státy
		2, 3	povolení řešení umožňujících elektronické placení poplatků	Komise / členské státy
		všechny	činnosti v oblasti automatizace justice	členské státy
	C.iii. Prosazování digitalizace některých činností vykonávaných v oblasti justice prezenčně	7	vývoj a prosazování digitálních postupů v justici na dálku (tam, kde je to možné)	členské státy

D. Prosazování inovativní digitální justice	D.i. Pákový efekt inovativních technologií	6	určení oblastí využití a bezpečné využívání umělé inteligence v oblasti justice, mimo jiné k anonymizaci a pseudonymizaci soudních rozhodnutí; jako nástroje pro přepis záznamů řízení a dokumentaci důkazů shromážděných soudem (převod řeči na text a textu na řeč); k překladu; k právní analýze např. judikatury a zdrojů dat velkého objemu; k výpočtu nároků na náhradu, např. v případě práv cestujících nebo podobných práv	Komise / čl enské státy
	D.ii. Prosazování výměny zkušeností s inovacemi	všechny	sdílení osvědčených postupů v rámci příslušné pracovní skupiny Rady a v rámci jiných fór	členské státy
		všechny	podpora a výměna informací o vnitrostátních projektech a projektech zahrnujících více zemí	členské státy
		všechny	podpora sdílení a opětovného používání digitálních řešení mezi členskými státy	členské státy
		všechny	vytvoření zpravodaje pro sdílení zkušeností s probíhajícími iniciativami, osvědčených postupů a nejnovějšího vývoje	členské státy / před sednictví ¹⁶

¹⁶ předsednictví Rady Evropské unie

C. Určení projektů a iniciativ

84. Zařazení projektu nebo iniciativy na podporu určitého opatření podléhá těmto kritériím:

- a. Projekt nebo iniciativa musí aktivně přispívat k dosažení cílů strategie a musí souviset s konkrétním opatřením.
- b. Projekt nebo iniciativa budou probíhat v příslušné oblasti činnosti spojené s operačním cílem. Jestliže daná oblast činnosti neexistuje, projekt nebo iniciativa se zařadí do kategorie „jiné oblasti činnosti“.
- c. Projekt nebo iniciativa musí být v rámci své určené oblasti činnosti přínosem pro co největší počet členských států. To znamená, že výsledky a získané poznatky by měly být sdíleny se všemi členskými státy, které se na dané oblasti činnosti podílejí.
- d. Projekt nebo iniciativa by se měly řídit pravidly pro podávání zpráv, monitorování a koordinaci, která jsou stanovena konkrétně pro jejich příslušnou oblast činnosti.

85. Tento přístup se odchyluje od metodiky předchozího akčního plánu, který obsahoval úplný seznam projektů. Nyní je namísto toho prioritou schopnost rychle reagovat na měnící se okolnosti, jako je zavedení nových právních aktů, technologické inovace nebo nepředvídané překážky.

V. Monitorovací mechanismus

86. Tato strategie má vytvořit základ pro monitorovací mechanismus, který stanoví relevantní kritéria pro monitorování projektů a iniciativ. Ačkoli je k tomu zapotřebí aktivního zapojení členských států a příslušných orgánů a institucí Evropské unie, měl by být mechanismus navržen tak, aby se zabránilo nepřiměřené administrativní zátěži.

87. Zavedením jednotného monitorovacího mechanismu pro všechny projekty a iniciativy se posílí koordinovaná opatření. Kromě toho se zefektivní monitorování pokroku, stanovování priorit a plánování a koordinace mezi členskými státy nebo mezi orgány či institucemi Evropské unie a zároveň se minimalizuje zdvojování úsilí.
88. Jakmile jsou projekt nebo iniciativa určeny, měly by být začleněny do monitorovacího mechanismu a v jeho rámci zařazeny do příslušného strategického cíle, operačního cíle a opatření. Pro každý projekt nebo iniciativu by měly být poskytnuty minimálně tyto informace:
- a. popis,
 - b. oblast působnosti a účel,
 - c. příslušné strategické a operační cíle,
 - d. příslušná oblast (oblasti) činnosti,
 - e. očekávané přínosy,
 - f. zúčastněné členské státy nebo organizace se stručným popisem úloh a povinností jednotlivých zúčastněných stran (zejména pokud se jejich role liší),
 - g. harmonogram,
 - h. zdroje financování (financování ze strany EU nebo jiné),
 - i. vzájemná závislost a možné synergie s jinými projekty (v příslušných případech),
 - j. stav.
89. Osoby a subjekty odpovědné za každý projekt nebo iniciativu by měly uvedené informace nejméně jednou ročně aktualizovat. Aktualizací by neměly být dotčeny oznamovací povinnosti uplatňované v jiných souvislostech (např. srovnávací přehled o soudnictví) nebo stanovené v legislativních aktech a mělo by se zabránit zdvojování úsilí.

90. Rotující předsednictví Rady Evropské unie by mělo pravidelně informovat příslušnou pracovní skupinu o pokroku a výsledcích projektů a iniciativ začleněných do monitorovacího mechanismu. Tyto informace by měly sloužit jako vodítko pro práci vykonávanou v oblasti e-justice v souladu s touto strategií.
91. Pro účely podávání zpráv by měl být zpřístupněn kolaborativní monitorovací nástroj v zájmu minimalizace administrativní zátěže. Generální sekretariát Rady by měl být nápomocen předsednictví tým, že pro tento nástroj poskytne technické zázemí a zajistí jeho fungování.
92. Návrhy na začlenění projektů nebo iniciativ do monitorovacího mechanismu by měla analyzovat příslušná pracovní skupina Rady a následně by o nich měla rovněž rozhodnout.
93. Evropská komise by měla být rovněž vyzvána, aby informovala členské státy o aktuálním stavu a výsledcích svých projektů a iniciativ.
-